

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра фізичної реабілітації та медико-біологічних основ фізичного
виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фізичної реабілітації та медико-
біологічних основ фізичного виховання

Е.О. Жигульова

«29» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБСТЕЖЕННЯ, МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА КОНТРОЛЮ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ

підготовки фахівців першого(бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Фізична реабілітація

спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія

галузі знань 22 Охорона здоров'я

мова навчання українська

2023 -2024 навчальний рік

Розробники програми: Р.С. Бутов кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач

Ухвалено на засіданні кафедри фізичної терапії та медико-біологічних основ фізичного виховання

Протокол № 12 від «29» серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Евеліна ЖИГУЛЬОВА

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Обстеження, методи оцінки та контролю у фізичній терапії, ерготерапії» - оволодіння майбутніми професіоналами в галузі охорони здоров'я сучасними клінічними інструментами (специфічними тестами) для визначення функціонального стану пацієнта/клієнта.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Рік навчання	2
Семестр вивчення	4
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	60
Лекційні заняття	26
Практичні заняття	34
Семінарські заняття	0
Лабораторні заняття	0
Самостійна та індивідуальна робота	60
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни: обов'язковий компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни: анатомія людини, вступ до спеціальності, загальна теорія здоров'я. фізіологія людини.

5. Програмні компетентності навчання:

Загальні фахові компетентності:

- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність планувати та управляти часом

Спеціальні фахові компетентності

- Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати

- Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
- Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

- Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію
- Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.
- Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.
- Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.
- Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
- Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.
- Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.
- Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

7. Методи навчання: демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, аналіз ситуації, робота в малих групах (команді), аналіз конкретних ситуацій, використанн мультимедійного обладнання.

8. Засоби діагностики результатів навчання: поточний контроль оцінюється участь студентів в обговоренні питань, винесених на практичні заняття, розв'язок ситуаційних завдань; перевірка самостійно підготовлених повідомлень студентів за темою практичного заняття; усне та письмове опитування, МКР.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Методи обстеження різних систем організму							
Тема 1. Клінічні і параклінічні методи обстеження		2				5	
Тема 2. Реабілітаційне обстеження та функціональні тести у фізичній терапії		2				5	
Тема 3. Методи оцінки та обстеження опорно-рухового апарату		4					
Тема 4. Функціональні тестування для визначення ступеню ризику падіння		4					
Тема 5. Методи оцінки та обстеження нервової системи		4					
Тема 6. Методи оцінки та обстеження серцево-судинної системи		2				5	
Тема 7. Методи оцінки та обстеження дихальної системи		4					
Тема 8. Методи оцінки та обстеження системи травлення		4					
Тема 9. Обстеження системи сечовиділення						5	
Тема 10. Дослідження системи крові						5	
Тема 11. Основи загальної патології						10	
Тема 12. Методи обстеження різних систем організму			2			5	
Тема 13. Зовнішній огляд хворого з вадами опорно рухового апарату			4				
Тема 14. Вимірювання амплітуди рухів у суглобах верхніх кінцівок			2				
Тема 15. Вимірювання амплітуди рухів у суглобах нижніх кінцівок			2				
Тема 16. Вимірювання амплітуди рухів у суглобах хребта.			2				
Тема 17. Методи визначення ступеню падіння.			2				

Тема 18. Кількісна оцінка суглобового синдрому.			2				
Тема 19. Неврологічна оцінка у фізичній терапії.			8			5	
Тема 20. Обстеження пацієнтів із захворюваннями ССС			2			5	
Тема 21. Обстеження пацієнтів із захворюваннями ДС			4			5	
Тема 22. Обстеження пацієнтів із захворюваннями травної системи			4			5	
Разом годин	120	26	34			60	

10. Форми поточного та підсумкового Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12-ти.

Оцінювання проводиться у формах поточного контролю (оцінка індивідуальних усних та письмових опитувань, контроль на навчальній платформі Moodle); контроль практичних навичок (ситуаційні завдання, вирішення типових практичних завдань, робота у групах, обговорення отриманих результатів лабораторних робіт), оцінювання самостійної роботи (демонстрація презентацій власних досліджень, доповіді на наукових конференціях, публікаційна активність). Підсумковий семестровий контроль – екзамен.

Екзамен з дисципліни «Обстеження, методи оцінки та контролю у фізичній терапії, ерготерапі» може проводитись у двох варіантах:

1. Виконання тестових завдань. Підсумкова екзаменаційна робота містить 40 тестових запитань. Правельна відповідь на одне запитання приносить здобувачу «1» бал. Мінімальна кількість правельних відповідей для складання екзамену має бути 24. Час на виконання тестового завдання складає 40 хвилин – 1 хвилина на одне тестове завдання (відповідно до порядку проведення інтегрованого іспиту КРОК 2 зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія Центру тестування МОЗ).

2. Виконання екзаменаційних білетів. Екзаменаційний білет має два теоретичних запитання та виконання однієї практичної навички. Теоретичні питання оцінюються за 12-ти бальною системою відповідно до встановлених критеріїв оцінювання знань здобувачів.

Сумарна оцінка за екзамен розраховується за формулою:

Наприклад здобувач отримав 10 балів за відповідь на перше запитання, 8 балів за відповідь на 2 запитання та 7 балів за виконання практичних навичок.

Оцінка іспит:

1. $(10+8+7)/3=8,3$.
2. $(8,3*0,05+0,4)*40=33$

Перелік питань на екзамен

1. Розкрити поняття здоров'я.
2. Розкрити поняття хвороба.
3. Охарактеризувати типи перебігу захворювань.
4. Характеристика захворювань за тривалістю і періодами.
5. Охарактеризувати результат закінчення хвороби.
6. Визначення поняття етіологія.
7. Визначення поняття патогенез.
8. Характеристика тесту функціональне досягнення.
9. Охарактеризувати індекс динамічної ходьби.
10. Характеристика Тест «Встати і йти».
11. Визначення поняття алергія.
12. Охарактеризувати чотирьох етапний тест баланс.
13. Характеристика тесту «Кроки у 4 квадратах»
14. Визначення понять артеріальна та венозна гіперемія.
15. Визначення понять гемостаз, сладж, кровотеча.
16. Визначення поняття крововиливи.
17. Визначення понять тромбоз, емболія.
18. Визначення понять інфаркт, шок.
19. Характеристика тесту баланс Берга.
20. Характеристика некрозу за етіологією.
21. Характеристика некрозу за морфологічною ознакою.
22. Патолого-анатомічні зміни, що відбуваються в організми при некрозі.
23. Визначення поняття запалення та його стадії.
24. Охарактеризувати види запалення.
25. Визначення поняття атрофії та її види.
26. Характеристика видів атрофії в залежності від дії хімічних, фізичних, механічних чинників.
27. Характеристика видів атрофії внаслідок недостатнього харчування.
28. Визначення поняття гіпертрофії.
29. Характеристика видів гіпертрофії.
30. Загальна характеристика розвитку пухлин.
31. Поняття про анамнез.
32. Загальний огляд пацієнта
33. Перкусія, пальпація, аускультация.
34. Антропометрія, термометрія.
35. Інструментально-функціональні методи обстеження.
36. Променеві методи діагностики.

37. Ультразвукові методи діагностики.
38. Радіоізотопна діагностика, теплобачення.
39. Ендоскопічні методи дослідження.
40. Лабораторні методи дослідження.
41. Функціональне тестування.
42. Особливості проведення анамнезу хворих з захворюваннями ОРА.
43. Особливості зовнішнього огляду голови хворих з захворюваннями ОРА.
44. Особливості зовнішнього огляду тулуба хворих з захворюваннями ОРА.
45. Особливості зовнішнього огляду верхніх кінцівок хворих з захворюваннями ОРА.
46. Особливості зовнішнього огляду верхніх кінцівок хворих з захворюваннями ОРА.
47. Характеристика застосування методів пальпація і аускультация при захворюваннях ОРА.
48. Методика визначення амплітуди рухів у суглобах верхніх кінцівок.
49. Методика визначення амплітуди рухів у суглобах нижніх кінцівок.
50. Методика визначення амплітуди рухів у суглобах хребта.
51. Характеристика основних скарг при захворюваннях нервової системи.
52. Особливості дослідження вегетативної нервової системи.
53. Характеристика параклінічних методів обстеження НС.
54. Характеристика синдрому подразнення мозкових оболонок.
55. Характеристика синдрому підвищення внутрічерепного тиску.
56. Характеристика синдрому пониження внутрічерепного тиску.
57. Характеристика синдрому внутрішньомозкового крововиливу.
58. Характеристика синдрому ураження спинного мозку.
59. Загальна схема обстеження хворих з захворюваннями ССС.
60. Фізичні методи обстеження хворих з захворюваннями ССС.
61. Параклінічні методи обстеження хворих з захворюваннями ССС.
62. Характеристика кардіологічного синдрому.
63. Характеристика аритмічного синдрому.
64. Характеристика гіпертонічного синдрому.
65. Характеристика гіпотонічного синдрому.
66. Характеристика синдрому серцевої недостатності.
67. Характеристика синдрому лівошлуночкової недостатності.
68. Характеристика синдрому правошлуночкової недостатності.
69. Загальна схема та фізичні методи обстеження дихальної системи.
70. Параклінічні методи обстеження дихальної системи.
71. Характеристика синдрому осередкового ущільнення легеневої тканини.
72. Характеристика синдрому скупчення повітря в порожнині плеври
73. Характеристика синдрому недостатності функції зовнішнього дихання.
74. Загальна схема обстеження хворих з захворюваннями системи травлення

75. Фізичні та параклінічні методи обстеження хворих з захворюваннями системи травлення.
76. Характеристика абдомінальгічного синдрому.
77. Характеристика диспепсичного синдрому.
78. Характеристика синдрому гострого живота.
79. Характеристика синдрому недостатності кишкового всмоктування.
80. Характеристика синдрому печінкової недостатності.
81. Фізичні та параклінічні методи обстеження хворих з захворюваннями системи сечовиділення.
82. Характеристика набряклого синдрому.
83. Характеристика синдрому ниркової артеріальної гіпертензії.
84. Характеристика сечового синдрому.
85. Характеристика синдрому ниркової недостатності.
86. Загальна характеристика анемічного синдрому.
87. Характеристика лейкомічного синдрому.
88. Характеристика лімфогранулематозу.
89. Складові діяльності фізичного терапевта.
90. Клінічні інструменти та специфічні тести, які може використовувати фізичний терапевт для визначення функціонального стану пацієнт

11. Критерії оцінювання результатів навчання та система нарахування балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)		Екзамен	Сума
Поточний контроль	МКР	40	100
40 балів	20 балів		

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12-ти.

**Критерії оцінювання знань, умінь,
навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях**

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, окремих засобів та форм проведення занять терапевтичними вправами без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості терапевтичні вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, реабілітаційні програми.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати презентацію і обґрунтувати її положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить реабілітаційні поняття, категорії; складає комплекси терапевтичних вправ; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.

Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості патологічних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки реабілітаційної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні патологічні процеси, патологічні стани.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Самостійна робота. Контроль за самостійною роботою відбувається на лабораторних заняттях за 12-ти бальною системою оцінювання.

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав контрольні роботи, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається

таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12 балів).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Обстеження, методи оцінки та контролю у фізичній терапії, ерготерапії»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього

компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компонента FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Мультимедійний проектор, кушетка, бігова доріжка, пікфлоуметр, дзеркало, гоніометр, динамометри кистьові,

динамометр становий, сантиметрові стрічки, пульсоксиметри, спірометри, степ-платформи, тонометри, секундоміри, ростомір, медичні ваги.

14. Рекомендована література

1. Вакуленко Л.О., Клапчука В.В Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії. - Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. - 371 с.
2. Голка Г.Г., Бур'янов О.А., Климовицький В.Г. Травматологія і ортопедія. / – Вінниця., Нова Книга, 2014. – 416 с.
3. Методи обстеження при соматичній патології: навчальний посібник для фізичних терапевтів, ерготерапевтів: навчальний посібник (ВНЗ III-IV р.а.) / за редакцією професора Вірстюк Н.Г. – Івано-Франківськ: НАІР. 2022, 200 с.
4. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / за редакцією Л.І. Соколової, Т.І Ілляш. – 2-е вид. – К. : ВСВ «Медицина». 2020, 144 с.
5. Шкали в нейрореабілітації. Укладачі М. В. Гуляєва, Н.І. Піонтківська, М.І Піонтківський. Наукові редактори В.А. Голик, Д.В. Гуляєв, М.Я. Романишин. – К.: Видавець Д.В . Гуляєв. 2014. – 68 с.

15. Рекомендовані джерела інформації

<https://physrehab.org.ua/uk/home/>

<https://pedro.org.au/ukrainian/>

<https://naiu.org.ua/project-naiu/zmitsnennya-reabilitatsijnyh-poslug-v-systemah-ohorony-zdorov-ya/>

<https://www.testcentr.org.ua/uk/ispyty/spetsialnosti/fizychna-terapiia-erhoterapiia>

<http://sportmedicine.uni-sport.edu.ua/issue/archive>

<https://hsr-journal.com/index.php/journal/issue/archive>